

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/17988,Zajecia-edukacyjne-przy-wystawie-plenerowej-Gdy-narod-do-strajku-wyruszył-bez-br.html>
25.04.2024, 08:35

Zajęcia edukacyjne przy wystawie plenerowej „Gdy naród do strajku wyruszył bez broni... Grudzień 1970 w Gdańsku” - Gdańsk, 4 stycznia - 18 lutego 2013

**Gdy naród do strajku wyruszył bez broni...
Grudzień 1970 w Gdańsku**

„Ktoś z tłumu zaczął śpiewać *Jeszcze Polska nie zginęła*. I kiedy śpiewano [...] budziło się coś... Przed chwilą każdy był jakimś lekiem przejęty. I [...] kiedy przyszły słowa: *Marsz, marsz, Dąbrowski, tłum jak na komendę poszedł do przodu*”.

/relacja Romana Detlefa, uczestnika demonstracji pod DNR 1970 w Gdańsku 17 grudnia 1970 r./

Wystawa przygotowana przez Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku

Autor: Bartosz Janaszewski
Koncepcja: dr Michał Sempolewicz
Recenzenci: dr Tomasz Giater, Grzegorz Majchrzak

Projekt graficzny: Bartłomiej Siwek
Redakcja i korekta: Anna Switalska-Jopek
Koloryzacja zdjęć: Jacek Krzywicki

Zdjęcia, dokumenty i inne materiały ze zbiorów:
Archiwum IPN w Gdańsku, Archiwum Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Archiwum Państwowe w Olsztynie, Europejskiego Centrum Solidarności, Agencji Państwowej, Agencji KPP oraz zbiorów prywatnych Barbary Latta, Jerzego Jankowskiego, Wiesławy Kubiśkiewicz (w posiadaniu Małgorzaty Kubiśkiewicz)

1970
GRUDZIEŃ

Wzrost „Gdy naród do strajku...” - 100x140 cm, 12 grudnia 2013 r.
IPN, 2. Piłsudskiego, 80-001

Przystanek nr 1: Stocznia

14 XII 1970 (poniedziałek)

W niedzielę 13 grudnia prasa informuje o wprowadzeniu drastycznych podwyżek cen na artykuły żywnościowe. W poniedziałek rano Stocznia Gdańska im. Lenina rozpoczyna strajk.

Strajkujący nie doczekali się przybycia i sekretarza KW PZPR do stoczni, postanawiają więc udać się pod komitet partii. Obecni w gmachu partyjni funkcjonariusze nie chcą jednak rozmawiać na temat postulatów strajkowych i opiekują o powrót do pracy.

Robotnicy wracając na teren zakładu. Strajk w stoczni rozszerza się, do protestu przyłączają się kolejne pracownice. Drugi pochód wyrusza ze stoczni około 13.30 i ulicami Jana z Kalwa i Kluczkowej zmierza w kierunku Wzgórz. Na terenie Rolniczym protestujący uderzą okienem studentów do pomieszczeń ich postulułów. Wiosną nie posiadają łec odpowiedzi. W siedzibie Polskiego Radia przy Al. Zwycięstwa bezskutecznie próbują nawiązać komunikat o strajku w Gdańsku.

W godzinach popołudniowych demonstranci wracają do Śródmieścia na umówiony pod siedzibą władz partii wiec. Spokojni i zdyscyplinowani pochód, którego czoło stanowi pochory przez manifestantów radiowa, zostaje około 16.00 zaatakowany przez milicję na wiadukcie Błędnik.

Walki w okolicy Dworca Głównego i Komitetu Wojewódzkiego PZPR trwają do 23.00. W nocy milicja i SB aresztują kilkunastu stocznianców za aktywny udział w akcji strajkowej.

„14 grudnia wzięliśmy się w them i z grupą kolegów opromieniśmy się i ja przez głośnik oznajmiłem **różne hasła**”
(interview z grupą interwencyjną SB, wg relacji Stanisława Kozłocha z 1993 roku)

**PRECZ Z
PODWYŻKĄ**

„Cały ruch był wstrzymany. Tam leśmy przemawiali. W pewnym momencie znówu nas zaatakowali. To już były takie małe bitwy: [...] na Mucisku, koło dworca, przy dalkotach”
relacja Izabella Zapalskiego, pracownika Stoczni Gdańskiej im. Lenina, uczestnika demonstracji 14 grudnia 1970 roku.

„Gdyby przed KW ktoś kompetentny zobowiązał się, że będzie rozwiązywał problem cofnięcia decyzji o zmianie cen, robotnicy powróciliby spokojnie do stoczni”
Zmianów Szarek, dyrektor stoczni Gdańskiej im. Lenina w 1970 roku, wypowiedź z 1982 roku.

„Gdy naród zażądał za pracę swą chleba...”

Wystawa przygotowana przez Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku

Autor: Bartosz Januszewski
Zamówiła: dr Michał Szempleniak
Recenzenci: dr Tomasz Gliniec, Grzegorz Majchrzak

Projekt graficzny: Bartłomiej Siwek
Redakcja i korekta: Renata Świątkowska-Jopek
Zdjęcia: Marek Krzyżakowski

Zdjęcia, dokumenty i inne materiały ze zbiorów:
Archiwum IPN w Gdańsku, Archiwum Państwowej Komisji Badania Wzrostku i Starości, Archiwum Państwowego w Olsztynie, Europejskiego Centrum Solidarności, Agencji Rolnictwa, Agencji KPR oraz zbiorów prywatnych Barbary Latos, Arniego Sobczakowskiego, Wiesławy Zwolnowskiej (w postawieniu Miłgosty Sobczakowskiej)

1970

GRUDZIEŃ

Od połowy grudnia ub. r. w Gdańsku można zwiedzać nową, plenerową wystawę pt. „Gdy naród do strajku wyruszył bez broni... Grudzień 1970 w Gdańsku”. Jej autorem jest Bartosz Januszewski, historyk z pionu edukacyjno-naukowego gdańskiego oddziału IPN. Ekspozycja została

przygotowana z myślą o upamiętnieniu 42. rocznicy grudniowej rewolty na Wybrzeżu. Tematyka wystawy koncentruje się na trzech dniach – 14, 15 i 16 grudnia 1970 r., kiedy miały miejsca starcia demonstrantów z milicją i wojskiem, zakończone pacyfikacją stoczni. Na planszach widz znajdzie nie tylko tekst, będący próbą rekonstrukcji zdarzeń w określonym miejscu i czasie, ale również bogaty materiał ilustracyjny (w tym pokolorowane zdjęcia), cytaty naocznych świadków czy uczestników starć, a także fragmenty „poezji grudniowej”.

Na wystawę składa się łącznie 11 plansz (5 dwustronnych paneli oraz panel tytułowy), które zostały umieszczone w wybranych pięciu punktach śródmieścia Gdańska – w miejscach, gdzie demonstracje i walki miały w 1970 r. szczególnie gwałtowny przebieg: przy Bramie Stoczni nr 2, przy ul. Wały Piastowskie (na skwerze przed siedzibą Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”), przy City Forum (naprzeciw Dworca Głównego PKP), w rejonie skrzyżowania ul. Hucisko i ul. 3 Maja oraz przy zbiegu ul. Podwałe Grodzkie i Wały Jagiellońskie (koło ruin dawnego bastionu św. Elżbiety, naprzeciw gmachu prokuratury).

Z myślą o uczniach szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych przygotowana została **oferta zajęć edukacyjnych**, która będzie realizowana do 18 lutego br. Uczniowie razem z autorem wystawy odbędą spacer, podczas którego dotrą do wszystkich miejsc, gdzie prezentowana jest wystawa. W każdym z punktów uczniowie znajdą ulotkę ze słowniczkiem trudniejszych pojęć i skrótów, a także mapkę z zaznaczonymi miejscami starć oraz lokalizacją obiektów na trasie.

Zajęcia dydaktyczne (ok. 1,5 godz.) przy wystawie prowadzi Bartosz Januszewski. Grupy uczniów (maksymalnie do 30 osób) należy zgłaszać, kontaktując się pod wskazanym poniżej numerem telefonu lub pisząc na adres e-mail:

Bartosz Januszewski - tel. (58) 668 49 05, e-mail bartosz.januszewski@ipn.gov.pl.

Zajęcia są bezpłatne. Zapraszamy!

PLIKI DO POBRANIA

[Oferta-edukacyjna-zajecia-dydaktyczne-przy-wystawie-plenerowej-Gdy-narod-do-strajku-wyruszyli-bez-broni...Grudzien-1970-w-Gdansku.pdf \(pdf, 240.47 KB\)](#)